

МИНИСТЕРСТВО НА ТРУДА И СОЦИАЛНАТА ПОЛИТИКА

***УПРАВЛЕНИЕ И ФИНАНСИРАНЕ НА
СОЦИАЛНИТЕ УСЛУГИ В БЪЛГАРИЯ***

СОЦИАЛНИТЕ УСЛУГИ В БЪЛГАРИЯ КЪМ МОМЕНТА

- През последните няколко години в България бяха предприети редица мерки за подобряване качеството на живот на хората в неравностойно положение – хора с увреждания, възрастни самотни и болни хора, деца и семейства в риск. Основните цели на този процес са насочени предимно към:
 - деинституционализация и подобряване качеството на живот на хората, живеещи в специализираните институции;
 - развиване на мрежа от социални услуги предоставяни в общността с цел превенция на институционализацията на хората в неравностойно социално положение;
 - социално включване на хората от специализираните институции и рисковите групи.

ДОСТАВЧИЦИ НА СОЦИАЛНИ УСЛУГИ

- **Доставчици на социални услуги могат да бъдат:**
 - - държавата;
 - - общините;
 - - български физически лица, регистрирани по Търговския закон, както и юридически лица;
 - - физически лица, извършващи търговска дейност, и юридически лица, възникнали съгласно законодателството на друга държава - членка на Европейския съюз, или на друга държава от Европейското икономическо пространство.
- **Социални услуги се предоставят в специализирани институции и в общността.**

РЕФОРМАТА В ОБЛАСТТА НА СОЦИАЛНИТЕ УСЛУГИ

- **Реформата в областта на социалните услуги в България стартира с промените в Закона за социално подпомагане от 2003 година, когато бе променена цялостната философия за предоставянето им. Социалните услуги се регламентираха като дейности, които подпомагат и разширяват възможностите на лицата да водят самостоятелен начин на живот и се извършват в специализирани институции и в общността.**

- **При извършената реформа основен акцент се постави върху прехода от институционални грижи към услуги, предоставяни в общността. Въведен беше индивидуален подход в социалната работа, чрез който се постига максимален ефект по отношение на удовлетворяване потребностите на нуждаещите се лица и предоставяне на необходимата им социална услуга.**

- **Социалните услуги в Република България са децентрализирани, като управлението им е възложено на кметовете на съответните общини. Този факт е от изключително значение, от гледна точка на предоставената възможност на общините да развиват и управляват услугите, въз основа на идентифицираните потребности на населението от конкретни социални услуги.**

- **С оглед насърчаване на частното предприемачество в социалната сфера, кметът на общината може да възлага управлението на социалните услуги държавна и общинска отговорност на частни доставчици на социални услуги. Това са физическите лица, регистрирани по Търговския закон и юридическите лица, вписани в създадения към Агенция за социално подпомагане регистър. При възлагане управлението на социалните услуги е въведен конкурсен принцип.**
- **Социалните услуги местна дейност се финансират от общинските бюджети.**

- **Социалните услуги, делегирани от държавата дейности се финансират от републиканския бюджет, чрез бюджетите на общините по ежегодно определяни с Решение на Министерския съвет Единни разходни стандарти. В рамките на Единните разходни стандарти са определени средствата за издръжка на специализираните институции или социални услуги в общността, както и средствата за заплати и осигуровки на персонала. Тяхното разпределение е въпрос на управленско решение на местно ниво.**

- **През 2010 г. се прилага Решение № 937 от 08.12.2009 г. на Министерския съвет за разделение на дейностите, финансирани чрез общинските бюджети, на местни и делегирани от държавата дейности и за определяне на стандарти за финансиране на делегираните от държавата дейности.**

- **В сравнение с 2003 година, когато са функционирали общо 42 социални услуги в общността, към 28.02.2010 г. на територията на страната вече са открити и функционират, като делегирани от държавата дейности 493 социални услуги в общността за деца и възрастни, с капацитет на обслужване 12 800 места.**

- **Социалните услуги в общността за деца и възрастни, делегирани от държавата дейности, включват:**
- **97 Защитени жилища с капацитет 826 места;**
- **8 Преходни жилища с капацитет 73 места;**
- **14 Наблюдавани жилища с капацитет 113 места;**
- **71 Дневни центрове за деца с увреждания с капацитет 1982 места;**
- **55 Дневни центрове за възрастни с увреждания с капацитет 1394 места;**
- **44 Дневни центрове за стари хора с капацитет 1359 места;**
- **56 Центрове за социална рехабилитация и интеграция с капацитет 2175 места;**
- **4 Приюти за безнадзорни деца с капацитет 65 места;**
- **10 Звена „Майка и бебе” с капацитет 75 места;**
- **51 Центрове за обществена подкрепа с капацитет 2345 места;**
- **11 Центрове за работа с деца на улицата с капацитет 186 места;**
- **10 Кризисни центрове с капацитет 109 места;**
- **41 Центрове за настаняване от семеен тип с капацитет 490 места;**
- **12 Центрове за временно настаняване с капацитет 713 места;**
- **9 Социално учебно-професионални центрове с капацитет 895 места.**

- Към момента на територията на страната функционират, като делегирани от държавата дейности общо 162 специализирани институции за възрастни хора с общ капацитет 11678 места, в т.ч.:
- 28 Домове за възрастни хора с умствена изостаналост с 2349 места;
- 15 Домове за възрастни хора с психични разстройства с 1249 места;
- 26 Домове за възрастни хора с физически увреждания с 1593 места;
- 4 Домове за възрастни хора със сетивни нарушения с 148 места;
- 13 Домове за възрастни хора с деменция с 843 места;
- 76 Домове за стари хора с 5496 места.

НОВАТА ПОЛИТИКА ПО ПРЕДОСТАВЯНЕ НА СОЦИАЛНИ УСЛУГИ

- **Визията за развитието на социалните услуги в България се свързва с осигуряване на финансова устойчивост, подобряване на качеството на предоставяните услуги и гарантиране на равен достъп до социални услуги на базата на индивидуалните потребности на хората.**
- **Основава се на политика в най-добрия интерес за децата и възрастните с увреждания, самотноживеещите хора и е насочена към трансформация на институционалния модел в социални услуги в общността, както стационарни, така и мобилни услуги в общността и подкрепа на семействата на хората от уязвимите групи.**

- **Ситуацията до момента показва, че съществуващите социални услуги в общността не работят с пълния си капацитет и не са гъвкави с оглед възможността част от дейностите, извършвани в съответната социална услуга да могат да се ползват и от хора, които не са ползватели на услугата като цяло.**
- **Съществуващите национални програми също не са в състояние да отговорят на увеличеното търсене на тези социални услуги, главно поради ограничения финансов ресурс за тяхната реализация и тенденцията към намаляване на субсидираните работни места.**

БЪДЕЩИ ВЪЗМОЖНОСТИ

- С промени в нормативната уредба от 01.01.2011 г. се предвижда хората с трайни увреждания да имат право на финансова подкрепа в зависимост от индивидуалните им потребности за ползване на:
 - социални услуги;
 - услуги за социална и медицинска рехабилитация;
 - услуги за участие в трудова заетост и професионална квалификация;
 - услуги за достъп до образование и обучение;
 - услуги за осигуряване на достъпна среда.

- Към момента Министерство на труда и социалната политика, съвместно с Агенцията за социално подпомагане разработва механизъм, при който се цели финансова подкрепа на хората с трайни увреждания в зависимост от индивидуалните им потребности под формата на „пакетни социални услуги” и при спазване на принципа „Парите следват човека”.
- Под „пакетни социални услуги” се има предвид следната работна формулировка:
- *Гъвкави, индивидуално ориентирани услуги, целящи социално включване и преодоляване на зависимостта.*
- При този механизъм се поставя специфичен фокус върху това социалните услуги да се адресират по подходящ начин към реалните потребности на хората с различни видове увреждания или самотно живеещи хора, по начин, по който да бъде гарантирана тяхната независимост и участие в обществения живот.

- **Предоставянето на „пакетни форми“ на социални услуги от една страна ще създаде условия за усвояване на пълния капацитет на услугите, с които разполагат доставчиците, а от друга страна ще се стимулира и конкуренцията между тях. Същевременно потребителите ще могат да упражняват контрол върху качеството на услугата, която съответства на техните потребности, житейска ситуация и предпочитания.**

- **Първоначално моделът ще се реализира пилотно и в пакетните услуги ще бъдат включени следните дейности:**
- **Услуги, предоставяни в домашна среда - „Личен асистент”, „Социален асистент” и „Домашен помощник”;**
- **Услуги в общността с дейностите: рехабилитация, психологическо консултиране, логопедични и трудотерапевтични дейности.**

- **Основните целеви групи, към които е ориентиран пилотния модел са:**
 - **Деца и възрастни с различни видове увреждания и техните семейства;**
 - **самотноживеещи възрастни хора.**
- **Това са и най-мащабната целева група, като се има предвид, че по данни на АСП лицата с увреждания, получаващи подкрепа от Дирекции „Социално подпомагане” са над 450 000, в това число и близо 20 000 деца с увреждания. Констатирана е висока потребност и търсене на услуги в домашна среда от потребителите.**
- **При реализацията на модела ще бъдат извършени проучвания за удовлетвореността на потребителите от тази форма на предоставяне на услуги на не-по-малко от 4000 лица.**
- **Предложеният минимален брой потребители е достатъчен, за да бъде извършен качествен анализ на модела с цел неговото мултиплициране и усъвършенстване при положителна оценка на въздействието върху целевите групи.**

- **Пилотното въвеждане на модела и резултатите от реализацията му могат да послужат за неговото доусъвършенстване или допълване с други типове подкрепящи дейности, като елемент от пакетните социални услуги.**

БЛАГОДАРЯ ЗА ВНИМАНИЕТО!